

UDK: 616.12-005.4-07:612.017

YURAK ISHEMIK KASALLIGI BO'LGAN BEMORLARDA TIZIMLI YALLIG'LANISH VA ADGEZIYA MOLEKULALARINING DIAGNOSTIK ROLINI KLINIK-LABORATOR BAHOLASH

Rustamova Rahbarxon

Samarqand davlat tibbiyot universiteti,

Samarqand, O'zbekiston

Ixtisoslik: 14.00.36 – Klinik laborator tashxis

Dolzarbligi. Yurak ishemik kasalligi (YIK) rivojlanishida qon tomir endoteliysining surunkali immun-yallig'lanish jarayonlari va hujayralararo adgeziya mexanizmlari yetakchi o'rin tutadi. Biroq, tizimli yallig'lanish biomarkerlari va periferik qon leykotsitlarining tomir devoriga migratsiyasini ta'minlovchi oqsillarning o'zaro korrelyatsiyasi mukammal baholanmagan.

Kalit so'zlar: Yurak ishemik kasalligi, adgeziya molekulalari, sICAM-1, sE-selektin, LFA-1, immunoferment tahlil

Tadqiqot maqsadi. YIK bilan og'rigan bemorlarda tizimli yallig'lanish va adgeziya molekulalari (sICAM-1, sE-selektin, sP-selektin, LFA-1 / VLA-4) kompleks tahlilining klinik-laborator diagnostik ahamiyatini baholash.

Material va usullar. Tadqiqot doirasida YIK (stabil va nostabil stenokardiya) tashxisi qo'yilgan bemorlar va amalda sog'lom shaxslar (nazorat guruhi) tekshirildi. Bemorlar qon zardobida sICAM-1, sE-selektin, sP-selektin, LFA-1/VLA-4 darajalari immunoferment tahlil (IFA/ELISA) usulida miqdoriy o'rganildi va ExoKG ko'rsatkichlari bilan solishtirildi.

Natijalar. YIK bilan og'rigan bemorlarda adgeziya molekulalari majmuasi (sICAM-1 va sP-selektin) darajasi nazorat guruhiga nisbatan ishonchli ravishda yuqori ekanligi va nostabil stenokardiya bosqichida maksimal ko'rsatkichga yetganligi aniqlandi ($p < 0.01$). Leykotsitlar adgeziya retseptorlari (LFA-1/VLA-4) faolligi zardob proinflamator sitokinlari konsentratsiyasi bilan to'g'ridan-to'g'ri, yurakning chap qorinchasi quyilish fraksiyasi (EF) ko'rsatkichlari bilan esa teskari korrelyatsion bog'liqlik qonuniyatlarini namoyon etdi.

Xulosa. Ilk bor YIKda tomir ichi yallig'lanishi va trombozga moyillik darajasi adgeziya molekulalari majmuasi orqali klinik-laborator jihatdan asoslandi. Leykotsitlar retseptorlarining tizimli ExoKG parametrlari bilan o'zaro bog'liqligi kasallikning og'irlik darajasini aniqlash imkonini beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. To'raqulov B.X., Abdumalikova F.B. Yurak ishemik kasalligining avj olishida yallig'lanish sitokinlari va epigenetik biomarkerlarning o'rni // *O'zbekiston Kardiologiya Jurnal*i. – 2026. – №1 (67). – B. 24–29.
2. Li Y., Zhang M., et al. Soluble adhesion molecules (sICAM-1, sVCAM-1) and endothelial dysfunction in stable coronary artery disease // *Frontiers in Pharmacology*. – 2026. – Vol. 17. – P. 112–118.
3. Muller C., Ross R. The role of E-selectin and P-selectin in plaque destabilization and acute coronary syndromes // *Clinica Chimica Acta*. – 2025. – Vol. 538. – P. 45–52.
4. Tojiddinov H.S. Yurak ishemik kasalligi va subklinik aterosklerozda endotelial biomarkerlarni kompleks baholash // *Nazariy va klinik tibbiyot jurnali*. – 2024. – №3. – B. 56–60.